Број 9. У Темишвару, недеља 21. јан. (2. фебр.) 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран,, за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Приposлано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

У Темишвару, 20. јануара 1879.

Новосадски лист „Српски Народ" донео је у своме 4-оме броју под рубриком „Србија" неки, такозвани, извод из „дописа једног из Београда" — у коме се на рачун „Народ. Гласника" просипају нека сумњичења, о којима ми више, као о простим подлостима, ни говорити нећемо, па износила се та сумњичења у „Застави" или у „Српском Народу" или у ма ком другом листу, према досадањем адету.

Али у том изводу поменутог листа има нешто, противу чега уредништво мора да се огради. Помиње се ту „радост српских родољуба", што је г. Јаша Игњатовић из уредништва овога листа иступио! Нека се ти српски „родољуби" радују до миле воље, ми им нећемо одрицати ни то, да се радују с тога, што „држе на част српскога имена", — али уредништво „Народ. Гласника" незна да је г. Јаша Игњатовић прекинуо с њим, као год ни то што незна, да се тај публициста и књижевник српски не слаже са правцем нашим, који, по „Српском Народу", у „последњој линији смера на нецилисходна мучка дела у Србији." Уредништво ово зна толико, да је г. Јаша Игњатовић у Новоме Саду и да „Српски Народ" ако га толико интересира, може од њега тамо на месту добити боља обавештења. Што г. Игњатовић већ поодавно не пише ништа „Народном Гласнику", из тога уредништво ово не може изводити оно, што „Српски Народ" тврди. Г. Игњатовић може бити ометен својим приватним пословима или иначе; а „Народни Гласник" тим није спречен био да излази — па је и излазио. Уредништво и то зна, да је г. Игњатовић човек, који на своју част много полаже и да би у случају какве сличне одлуке своје пре свега о њој овоме уредништву јавио. Уредништво ништа од њега до данас у том смислу добило није.

У изводу том има помена и о г. Љубомиру Каљевићу. По „Српском Народу" — он је заменио у уредништву г. Јашу Игњатовића. Уредништво ово ни о томе ништа незна и кад исповеда, да би за част сматрало, када би г. Каљевић у њ ступио. О г. Каљевићу ни ми, па ни други коме је толико до образа и поштења, колико и до свога интереса, не може мислити онако, као што „Српски Народ" изволева тврдити. За карактеристику г. Каљевића — он нека нам опрости, ако му њоме случајно шкодимо — довољно је навести то, да је он био министар и министар-председник у Србији, па му се опет сво имање на добош продало, док су други за министровања свога знали и своје дугове да исплате и ново имање да стеку. То није тек којешта и таком се непрактичношћу није одликовао ни љубимац г. Ј. Грујића пок. Блазнавац, нити се одликују њоме сада који било од садашњих и некадашњих министара српских, који своју „уштеду" већ и у стране банке залажу и на страни палате купују, или су у стању у Монаку сваки дан на карташком столу хиљадице прокартати, док српски народ, у лику опасан и до паса дотеран, мора бригу да брине како ће силне дугове да исплати.

О одношају г. Шандора Радовановића према уредништву овом, ово уредништво мисли, да немора полагати рачуна никоме, па ни г. Јовану Грујићу.

Оволико нађосмо за добро, да одговоримо привилегираној и врло јевтиној фабрици за извесне прокламације и „изводе" из подужих дописа из Београда — уредништву „Срп. Народа".

Уред. „Народ. Гласника."

Српски ванредни буџет за ову годину.

Кнежевина Србија била је некада на гласу са свога уредног финансиског стања. Наши стари и ако нису били учевни економичари, умели су подмиривати државне потребе, потпомагати просвету,, оснивати корисне заводе и опет имати замашну резерву у државним касама.

Нови апостоли мало су што привредили земљи, потрошили су тековину старих,, разјагмили оно, што им је преостајало и проповедали народу како је варварска свака она земља, која није задужена. На послетку, речима су сљедовала дела. Србија је хвала богу данас ушла у ред цивилизираних држава: она је дужна и у земљи и на страни и њени министри имају сада прилику да покажу вештину „финансиских операција" вишега реда. На пијацама српским вијају се уштиркани агенти страних компанија. У предсобљу српских министара шетају се отмени посредници великих банака. По ходницима шапућу изасланици европских лифераната. Елем, све баш онако као у Бечу, Паризу, Берлину и другим престоницама великих цивилизираних држава.

Српски министар финанссије нема више посла са оним старим грмаљским буџетом, где је са простачком искреношћу набрајано, колико се мора и на шта потрошити и чиме ће се покрити ти трошкови. Покрај редовног буџета, који је тако вешто скројен, да је тешко разазнати шта је сигурно, а шта незвесно, влада је увела у „практику" и један вице-буџетић, под именом: „буџет ванредних расхода и прихода државних."

Ово је већ трећи пут, како пред народну скупштину излази овај урнек финансиског марифетлука. У њему су лане и преклане и ове године набрајани једни и исти издатци и једни и исти приходи. Амортизација и интерес фигуришу у сваком новом издању ванредног буџета као ствар моде, која је усвојена у свима сувременим предрачунима ове врсте. Хоће ли се једно или друго моћи да плати из оних додатака који се замишљају или измишљају — то се слабо тиче галантних финансијера. Њихово је да наместе цифре оним редом, који у великом свету важи као најудеснији, и да биланс изведу тако фино, како ће сваки помислити, да се збиља изравњава сума издатка са сумом примања.

Но пустимо цифре нека још боље објасне ово што горе спомепусмо.

У ванредном буџету за 1878|9 годину, партија расхода обухвата ове издатке: 1) На 5,788.199 динара до сада примљеног народног зајма ваља платити интерес за 1876, 1877, 1878 и до јула 1879 год., 1,070.602 динара. 2) Интерес на добровољни зајам 109.533 динара. 3) Интерес на разне суме са разним интересом (које већ не мора скупштина знати) 69.130 динара. 4) Повраћај добровољног зајма, са интересом и без интереса, према роковима у којима је учињен: 762.947 динара. 5) Зајам у Русији учињен у 2,130.000 рубаља, на који треба платити интерес за 1876 годину 312.659 динара. Одплату за исту годину 104.420 динара. Интерес за 1877 год. 306.400 динара. Одплату за исту год. 100.470 дин. Интерес за 1878 год. 299.788 и одплата 117.100,6) За повраћај туђих депозита, што су из судских и полицајских каса узети 7,743.322 гроша порес. потребно је 1,241.984 дин. 7) За исплату набавака са стране, има још да се плати 1,617.981 динар. 8) За повраћај зајма ратним страдалцима 194.724 дин. 9) За исплату реквизиција ратним страдалцима 800.000 динара. 10) За исплату набавака у земљи од 1876 год. 847.032 динара. За изравнање додаје се вишак примања 431.834 динара. Свега дакле имаће за 1878 и 1879 ванредних издатака 8,397.428 динара. —

Ова сума подмириће се — погодите чиме?.. 1) Остатком неприкупљеног народног зајма расписаног у 1876-ој години! А знате ли колики је тај жалосни остатак, што ће се још дуго година вући по српским буџетима као закрпа на подераној врећи? Тај остатак износи маленкост од

ПОДЛИСТАК.

О ДУШЕВНИМ БОЛЕСТИМА УОПШТЕ
и
О ЗАРАЖЉИВОМ РАЗВОЈУ ИСТИХ ОДЕЛИТО.

ПРИЧА

Много, много година је већ од онога доба прошло, од када сам се одао послу, кад год ми је лекарска практика допуштала, да прибирам материјал за упоредну психијатрију са гледишта сасвим новог. Али непоуздање у рођену снагу, скромност и обазривост кратише ми до сада да изиђем на јавност с мојом теоријом. Данас покушавам први пут, да саопштим благонаклоној публици један део мојега рада. Чиним то највише за то, што осећам да ћу се скоро преселити у минерално-химиско царство у коме је највећа неприлика то, што искључује свест. Држим, да ми је дужност, да искуство своје сместим из себе искреном причом у корист и на оцену друговима по науци; мени се чини, да ја немам права допустити да моје мисли без икаквог трага исчезну у новом предстојећем химиском јединењу и разлагању мојега мозга.

Дознав случајно о вашем листу, ја сам се решио да вам припошљем један уломак из увода за то, што је он врло приступачан за свакога, јер се у њему управо не садржи теорија, већ историја зачећаја њеног у мојој глави. Овде не сматрам за излишно да вас опоменем, да сам ја врло слаб књижевник и пошто већ тридесет година живим тако рећи, у народу, далеко од престонице, то сам заборавио на вештину укусног ређања мисли и ни мало писам вешт помодном начину говора. При свем том не треба из вида губити, да моја цел није белетристична већ патолошка. Ја не желим да занесем људе мојим делом, већ да им користим, упознав их са врло важном теоријом, коју су до сада превиђали највећи лекари, а коју је сада развио најнедостојнији међу ученицима Ипократа — као науку оверовљену посматрањима.

Ову теорију посвећујем ја вама, неинтересирани лекари, који жртвујете време вашем жалосном послу лечења и обилажења оних, који страдају од душевних болести.

С. К.
Д-Р МЕДИЦИНЕ И ХИРУРГИЈЕ.

I.

Ја сам се родио у једноме селу на обали реке С. Отац ми је био поп. Поред наше куће живио је црквењак, слабушњав човек, сиромах и оптерећен многом децом. Између осморо деце, којима је бог благословио црквењака, био је један мој парњак, с којим сам одрастао, с којим сам се сваки дан сиграо у башти, у порти или испред наше куће. Ја сам страшно заволео мојега друга, делио сам с њим сваку посластицу, коју су ми давали, па сам и крао њега ради скривено комаће пите или друге колаче и додавао му их кроз плот. Мога друга су сви звали разроки Лека, и он је за иста био мало разрок. Што се више враћам у успомени на њ, у толико их пажљивије прибирам, у толико ми јасније бива, да је црквењаков син био необичан дечко; кад му је било шест година он је пливао, као риба, пужао се на највиша дрва, одлазио је за по два три сахата ода од куће сам самцит, ничега се није плашио, био је у гори као у својој кући, знао је све стазе и путове и опет је био чудновато непојаман, расејан, па и туп. Кад нам је било осам година стадоше нас књизи учити; ја сам после неколико месеци могао прилично да читам псалтир, а Лека није још ни до срицања дотерао. Азбука је направила преврат у његовом животу. Његов је отац употребљивао сва могућа сретства, да би развио умне способности својега сина — и није му давао по два дана да једе, и тукао га је тако, да су му се модрице и после две недеље вијале, и пола му је косе исчупао и затварао га у мрачну одајицу по читаву недељу дана — све је било заман, Леки књига није од руке ишла; али он је схватио немилосно поступање с њим, ожестио се и сносио је све, што му год чинише, с неком злобном равнодушношћу. Скупо је то њега стало; он је ослабио, његов изглед, који је пређе био израз детињске кротости и детињске безбрижности, сада је постао израз дивљине заплашеногa звера; он на оца није могао да гледа без ужаса и мржње. Црквењак је још две године тукао и мучио сина, најзад је увидио, да му је син од рођења глуп и оставио га да ради шта хоће и да живи како хоће.

Кад се Лека виде слободан почео се губити по читаве дане, долазио је дома да се одгреје или да се склони од непогоде, седео је у буџаку и ћутао је, а кад и кад је мрмљао у себи неке неразумљиве речи и дружио се само са два створења — сампом и са својим псетанцетом. Једном, кад је Лека лежао на песку поред реке, сељаче једно донесе једног штенца, привеза му камен око шије, и пришав стрменој обали, где је река понајдубља била, баци га у реку; у маху Лека

4,403.796 динара. Па онда ће се они издатци покрити још једним врло сигурним приходом, а то је: приповком оног народног зајма, који је расписан у јулу 1878 год., но од кога случајно до сада није ни паре наплаћено. И тај приповак износи само 2,088.000 динара. 2) Поред тога добиће се од пива читавих 60.000 динара и од нових извора по законима, који су скупштини поднети и њоме с малим изузетком одбачени: 1,052.631 динар, свега дакле: 8,396.428 динара, тј. таман онолико, колико износу плаћања за 1879 годину. Истина о исплати реквизиције онима, којима још нису погореле куће у рату, него продате на добошу, нема ни спомена у ванредном буџету. Али министар финансије има и њих на уму, па ће једне године и њихова примања увести у партију дуга, ако ни зашто друго, а оно бар да оживе надања, која су већ малаксавати почела.

Ето тако је склопљена та нова справа финансиског чудотворства. Колико су њене мађије успеле у скупштини, то ћемо видити из стенографских бележака, које ће, надамо се, још о ускрсу на ред доћи. За сада се зна, да је буџет одобрен и да му није много одузето из доходака ни много додато у партији расхода. Изгледа дакле, да је српско министарство и преко овог гребена препловило сретно и благополучно. И оно би се могло весело вратити у Београд, само да га у дну душе не тишти брига: да ли ће још дуго ваљати та мајсторски скројена буџетска обмана и како ће је пред народом оправдати онога дана, кад изиђе дело на видело. Брига је доиста основана, јер се све на свету даје лакше и трајније ујдурисати и изиграти него рачунске цифре и правила множења, сабирања и одузимања. Оно што је предходно ванредном буџету за 1879 год., није ни мало окуражавајуће, јер ево шта кажу цифре: Интерес на народни зајам није плаћен никако од 1876 године до данас, а у лањском ванредном буџету фигурисала је као и у овогодишњем извесна сума за исплату тог интереса. А зашто није плаћен интерес? Просто за то, што није примљен онај доходак, који је био намењен за измирење овог расхода. — С тога је интерес на унутрашњи зајам нарастао на 1,070.000 динара т. ј. толики колики је некада износио цео расход државни у редовном буџету. — За добровољни зајам наређено је лане да се исплати у име интереса 118.525 динара, па није на ту циљ издато више од 8.970 динара. За то је у ванредном буџету за 1879 годину опет одређено за тај интерес 109.000 динара! И овде је дакле министар финансије правио рачун без крчмара, јер се приходни извори, које је лане као вероватне означио био, нису ни у десетом делу обистинили! Интерес и одплата на руски зајам такође засеца чак у 1876 год. и ако је се лањски ванредни буџет постарао да и овај задатак покрије. С тога су неплаћени интерес и одплата изнели ове године: 1,250.437 динара! Како се види и овде је лањски предрачун министра финансије показао своју тачност. За исплату набавака у земљи од 1876 одређена је лане сума од 2,111.200 гроша пор. Но како је предвиђени буџетски приход остао само на хартији, то је за набавку у земљи исплаћено свега 38.000 динара, а остало је још да се плати 848.032 динара!

По овоме изгледа да је г. министар финансије више одарен силом „привиђања" него ли „превиђања". Његова плаћања у земљи и на страни како који дан све веће размере узимају, а његови приходни извори слабо се труде да одговоре буџетским претпоставкама. Овај исти ванредни предрачун за ову годину изаћи ће у препису и са неким малим изменама, пред скупштину, која ће имати да одобри буџет 1880-те године, јер у данашњим економским приликама српског народа, сасвим је немогуће наплатити од њега у року од неколико месеци: шест милијуна пет стотина двадесет и пет хиљада зајма, а кад је то апсолутно немогуће, и када је ванредни буџет сву наду уложио у овај извор прихода, онда је исто тако сасвим сигурно, да се ни трећина државних обвеза у овој години испунити неће. Да су српски скупштинари пажљивије проучили рачуне владине, они би у самим њима нашли најбољи доказ да ствар стоји овако како рекосмо. Јер у партији ванредних прихода, сам министар финансије признаје, да је од остатка неприкупљеног зајма од 1876 год. па који је и лане рачунато као на једини извор ванредних доходака, примљено у 1878 години једва 586.813 динара, а остало је да се наплати још 4,403.796 динара; а од приповљеног зајма који је лане расписат није ни гроша наплаћено, те тако целу суму од 2,880.000 динара ваља покупити у идућој години ако се хоће да покрије један део ванредних обвезних издатака! Међутим оно што се прошле године са најстрожијим мерама није могло наплатити, за цело неће ни ове године доћи у државну касу, нити се ова озбиља нада, да ће се њене мрачне празнине, с те стране попунити.

Тако стоји са ванредним буџетом за ову годину. Он је на сву прилику у главноме добио законодавну потврду, али с тиме није ни мало увећао вероватност, да ће се његова обећања извршити. На против до године ће финансиска ситуација још заплетенија бити, а министарски предрачун још несигурнији. И то ће тако ићи све дотле, док се државним кредиторима не досади одлагање и одуговлачење са исплатом, и народу не спадне густа копрена са очију.

Да ли ће и тада помоћи марифети којима се српска господа тако сретно служе, — то остављамо на размишљање читаоцима нашега листа!

Глад у Црној Гори.

Као што неким руским листовима са **Цетиња** јављају, у неким крајевима Црне Горе почела је глад да бесн『и. На Цетињу као и у Даниловграду, Реци и Котору саставили су се комитети рад прикупљања помоћи страдалцима. Помоћ слабо придолази, а нужда како који дан све је већа.

Ми обраћамо пажњу нашега света на ове несрећне прилике у Црној Гори, подсећајући га на братску дужност према патницима.

Помоћ, па ма колика, нека се шиље управо у Црну Гору. Коме је пак лакше, нека је управља уредништву овога листа, за даље одправљање. Уредништво ће доносити јаван рачун о свима пошиљцима.

Дебата о берлинском уговору.

= У *Бечу* 16. јануара.

(Свршетак.)

Да би доказао, да овај берлински уговор не треба одобрења парламента, министар га је извукао из његова домашаја и турио га на оно поље, где се све врши путем одредбе, а за то се не тражи одобрење парламента. Међународни уговори спадају у изваньске послове, влада не треба предходног одобрења за ствари које спадају у изваньску сферу, па према томе ни за овај уговор не треба тога одобрења. Круна има права да у тој изваньској сфери ради самостално и то крунино право остаје неповредимо. То је право чувала и влада својим поступком. — На оваке разлоге није ни чудо, ако свакоме замириши апсолутизам, реакција; министар је знао то у напред, али та прерогатива крунина беше згодан заклон за министре. И тако се министар најпосле извукао разним тумачењем, извртањем и заклањањем и рекао отворено, да влада тога одобрења не треба и да то за њу не вреди ништа баш да га и добије. То министар отворено изјављује парламенту, који се с дана у дан мучи како да изда влади то одобрење па да уједно себе и укаља и опере. Али не би министру суђено да ликује! Дочекао га је Хаузнер, као оно при адреси грофа Хохенварта, па га је лепо и испратио.

Хаузнер је „нови Димостен" за Аустрију. Боље би било да је поникао у њој какав нов Ираклије за политичку и економну „аулијску штталу" у Аустрији. Давно се у Бечу није публика журила у парламенат тако нестрпљиво као онога дана када беше Хаузнер на реду. Иза првога говора свога постаде славан говорник и парламентарни првак. До душе мора му се признати, да уме вешто да пише своје говоре, јер су по форми заиста веома лепи. Иза пок. Милфелда, морално упокојенога Шиндлера и Гискре не беше још овакога говорника у овдашњем рајхсрату. Претекао је и самога графа Хохенварта.

И тако је тај Хаузнер као статистичар грозно побио правника-министра. Говор сте му читали. Вешто је одмах у уводу нагласио становиште парламента, како би тај парламенат био сервилан кад би издао влади неко одобрење, за које влада каже да је излишно, да не важи и да не вреди баш ништа. То би било понижење парламента пред таком владом. Министар је на једноме месту патетично изрекао: „Аустрија не може бити онесвешћен савез осредњих држава, мора бити чекић или наковањ, владати и присвајати, или служити и губити, трпети или ликовати. Аустрија мора бити субјект својих властитих акција, ако не ће да скорим буде објект акција других." За ову му се изреку закачио Хаузнер и развио грозну паралелу с оном убитачном борбом за опстанак у природи, коју министар примењује на међународне одношаје. Па тако га је од почетка до краја љуто побио. Говорећи о народном праву, које се немилице гази таквим уговором као што је берлински, красно је извио процес постепеног развитка, који је до јако дотерао до степена дивљаштва између државе и државе, народа и народа, те је убитачно међусобно тлачење у ратовању заостало као ultima ratio. Хаузнер рече за берл. уговор да је крај традиционалне форме предавања народâ изумео нову форму, да се дају народи под закуп! Као Пољак опет је немилице шибао Русију због Пољске, сувише отворено кривио Немачку и Русију, што са милитаризма свога изазивају и потпирују струју социјализма. — У својој полемици сатрео је и „дворске Пољаке" и патера Грајтера. Запешеног клерикалца тиролског, коме је уз смех и одобравање доказао, да је он — Грајтер — веома хрђав хришћанин.

скочи за њим, зарони и после једног тренута јави се он над водом са штенцом; од тога доба они се више нису раздвајали.

Кад је мени било дванајест година, послаше ме у гимназију. Две године нисам долазио дома, али треће године доведоше ме да проведем ферије у кући родитељској. Другога дана рано с јутра, ја навукох своје нове хаљине и намислих да обиђем позната ми места. Тек што сам ступио на двор, а угледах Леку код плота, баш на оном месту, где сам му обично колаче додавао; он ми притрча тако радостан, да ми изгони сузе из очију. „Стево, говорио ми је он, ја сам сву ноћ чекао Стеву, Мица јуче казала, Стева дошао," и он се умиљавао око мене, као зверка, с неком сортом понизности, гледао ме је у очи и питао: „ти ниси љут на мене? Сви се срде на Леку, — не срди се Стево, ја ћу плакати, не срди се, ја сам ти ухватио једног царића." Ја стадох грлити и љубити Леку; то је било ново, тако необично за њ, да је просто ударио у плач, и дочепав моју руку, он је љубио, ја је нисам могао исчупати, тако је јако држао. „Хајде да идемо у шуму," рекох ја њему. „Хајде, тамо чак далеко, на брдо, лепо ће бити, врло лепо." одговори он. Пођосмо, он ме је водио читав сахат кроз шуму, уз неко брдо и у једанпут ме изведе на чистину; доле је текла река, а у около се на дан хода прегледао дивотан предео.

— Овде је лепо, говораше Лека, овде је лепо.

— А шта је лепо? упитах га ја, да сазнам његов укус.

Он ме погледа некако неверично, на лицу му се изваја неки други, болан израз, он поњиха главом и рече: „Лека не зна; тако је лепо!" Ја се љуто застидих.

Лека ме је пратио у свим шетњама, његова оданост без граница, његова брижљивост, да ми у свачем угоди, силно ме је дирала. Што ме је волео било је појамно, — само сам се ја дружио с њим. У породици су га одбацивали, стидили су се од њега; сељачићи су га задиркивали, па и одрасли људи врђали су га свакојако, говорећи за њим: „лудога не ваља дирати, луда је божије створење." Он је обично ишао страном иза села, а кад је морао ићи улицом, само су се пси с њим човечно понашали; они би још из далека, кад га угледају, махали репом и трчали би му у сусрет, скакали би уз њега, лизали би га по образу и тако би му се умиљавали, да је Лека, разњежен, седао на сред пута и по читаве сахате забављао из благодарности своје пријатеље, забављао их дотле, док се какво сељаче није бацило каменом, без разбора, хоће ли потревити псе или јаднога Леку; тада би он подскочио и побегао у шуму.

На неколико дана пре сеоске славе, мој отац видећи да је Лека сав у ритама, нареди мојој матери да му скроји дугачку кошуљу, а сестре да му је сашију. Кмет чује за то, па одвоји домаћега сукна Леки за кабаницу. У селу је био један старац, абација, који се највише одликовао пијанством. Њему дадоше да сашије Леки кабаницу, и ако се он тобож опирао. Како ће он скројити луди кабаницу? Али било како му драго, кабаница испаде прилично, само што је абација нашао за нужно, да кабаницу лудину особито ишара са неком црвеном чохом. Лека се ужасно радовао и новој кошуљи и кабаници и шарама, ма да се, по души говорећи, није имао чему радовати. До сада су се сељачићи пешто и уздржавали али кад Леку видеше оденута и у шареној кабаници лудачкој — задиркивања се удвојише. Само су жене држале страну Леки, давали су му проје, сира и погаче, а по некад су му и лепу реч коју проговориле; није ни чудо у осталом, што су жене и девојке, подјармљене патријалхалним јармом мужевљеве и очинске власти, милостиве биле према момчету, кога је на правди бога, сваки гонио.

Мени је јако жао било Леке, али помоћи му, било је тешко; понижавајући га, добри људи су као мислили, да скачу у цени сами пред собом. Озбиљно с њим није нико ни речи говорио, па ни мој отац, који од природе не беше хрђав човек, ма да је био пун предрасуда и поносит, па и он се није понашао с Леком друкчије, већ га је понижавао, величајући себе.

— А море, Леко, говорио би му он, волеш ли ти кога било више, од тога проклетога пса?

— Волем, одговара Лека, Стеву волем више.

— А кога још волеш?

— Никога, одговара Лека простодушно.

— Ох, лудо, лудо, ха-ха-ха! а зар мајку своју не волеш?

— Не волем.

— А оца?

— Никако га не волем.

— О боже мој, ти си наредно, да се поштује отац и мати, а гле ове луде! И луда животиња, па и она воле своје родитеље, а куд не би разумно, божије створење?

— А која животиња? пита Лека.

— Па коњи, пси, свака животиња.

Лека је махао главом.

— Може бити само штене, али кад одрасте ни оно не воле. Животиње волу онога, који им се допадне. Ето наша мачка воле мога Лису.

А мој би се отац заценио од смеја, додајући: „Блаженя ништи душом."

(Наставиће се.)

Иза Хаузнера завршила се дебата и говорили су само генерални говорници и извештачи. Др. Штурм, ген. говорник за предлог одборске мањине оштро и нештедимо је изобличио дојакошњу владу, која је својим радом погазила и иступила из уставоверне странке. Мин. Унгер се копрцао још једном али доцне. Проф. Сис, извештач већине полемисао је против Хаузнера али слабим успехом, а Херпст је био приморан да одбије нападаје једнога индустријалца, који му је у току дебате отворено у брк пребацио да је вазда терао „личну политику". То је био једини „скандал" у тој дебати, у колико се отворена и разложна истина изговорена свету на видику може крстити таким именом.

И тако се 15. (27.) јан. свршила та дебата и примио предлог одбора — већине са 154 против 112 гласова да се одобри берлински уговор. За предлог већине гласали су правна странка, Славени и неки Немци, а за мањину сами Немци и неколико Пољака и то нови и стари напредковачки клуб и демократе. — Резултат је јасан: овај парламенат не може даље остати. Правна странка под Хохенвартом оспособила се за владину странку, а опозиција се истакла као снажна. Шта остаје него да нова влада, коју ћемо за дан два доживети можда под грофом Коронинијем, распусти овај и сазове нов рајхсрат са осигураном већином. Друга изласка не може бити а још који дан па ћемо видети на чему смо. Али онда ће тек настати жива и огромна борба, која се сада може у напред премерити обичним рачуном.

У **„Голосу"** налазимо депешу из Београда од 14-ог, која овако гласи:

„Овде се проноси, да се кнез Милан труди, да буде изабран за кнеза бугарскога, у чему га подстиче и подпомаже Аустрија. Додају, да српски кнез и Аустрија намеравају, рад остварења тога плана, обићи наређења берлинскога конгреса. Веле, да ће се кнез Милан, пошто га изберу за бугарскога кнеза, одрећи престола српског, у Србији ће се уредити намесништво, са Ристићем на врху, а скупштина ће после поново изабрати Милана за српскога кнеза и молиће европске државе да припознају личну унију Србије с Бугарском. Аустрија би примила на себе улогу заштитнице пројектиране двојне кнежевине. За истинитост свега овога ја не могу да јамчим; истина је само то, да је Ристић у великом послу и да се сваки дан састаје са овдашњим аустриским резидентом."

Дан после, Голосъ се враћа на овај телеграм нарочитим чланком, коме је наслов: „Нови кандидат за бугарски престо", у коме међу осталим стоји и ово:

„Ако су основани гласови, које нам јуче саопшти наш дописник из Београда, број ће се кандидата за бугарски престо увећати, можда, кандидатуром кнеза Милана. Ту кандидатуру мисле да омогуће помоћу византски-лукаве комбинације привременог одрицања од права на српски престо. Ми никако неби поверовали томе гласу, по коме би независни владар сам од своје воље желео да из нова ступи у поданичке одношаје према султану, када из поузданих извора знали неби, да је и кнез румунски, Карло, такође формално, пре неког времена, ставио своју кандидатуру на бугарски престо, и одрекао се после те мисли само зато, што његова изјава није изазвала симпатије, па особе, којима се он тога ради обраћао, нису нашле за нужно, ни да му одговоре. Кад то знамо онда не можемо сматрати за нешто немогуће и ову оригиналну претензију кнеза Милана.

„Друго је питање у колико те претензије имају изгледа на успех. Ти су изгледи, како се нама чини, сасвим слаби. Бугари не могу желети да се споје са србима, који су се према њима понашали вазда, да не кажемо више, ал небратски. Кнез Милан најмање приличи на јунака словенске ствари. За време последњег устанка, он је, својим владањем, подсећао на онога предводитеља, који је говорио пред судом: „Ја сам био њихова старешина, и с тога сам, по нужди, морао ићи за њима!" За цело време српскога рата, њега нико није видио на мегданима; доцније је, политика београдског двора јасно доказала, да у догађајима који се развијају, двор тај не види општу ствар, која захтева свакојаке жртве, већ сретство, да се постигну неки лични интереси. Ако је истина, да сада кнез Милан тежи да постигне своје циљи мољакањем по Бечу, онда то тако осветљава његов карактер, да ће се бугари тешко пограбити моћи за њим."

Требали овоме каква коментара? Или је наопако и полузванични Голосъ постао Карађорђевићев лист!

У Француској се последњих дана десило нешто, што се бележи као важност првога реда у свима органима европске штампе. Досадањи председник републике француске, маршал Мах-Махон дао је оставку, коју му је народно претставништво примило, и одмах је приступило избору новог председника. За новог председника француске републике изабрат је са 563 гласова досадањи председник народне скупштине Жил Греви. Народно представништво, као што телеграф јавља, са бурним усклицима поздравило је новог председника и проклamирало га је на 7 година.

Неки мисле, да је са одступањем Мак-Махона и са избором Жил Гревија за председника, француска република не само достигла врхунац свој, већ га и прекорачила. Боје се, да ће одсад француска војска, која није републикански расположена, тешко моћи да се одржава у нужној дисциплини, и према томе, да лако може доћи до судара, између републике и војске, кога је до сада Мак-Махон, као неки посредник, вешто одклањао. — Ми не делимо то мишлење и мислимо, да баш због војске није зло, што је Мак-Махон одступио, који је као војник представљао ауторитет опасан републици — а својим тврдоглавством више био од штете но од хасне народу, кога је као представљао.

Писмо маршала Мак Махона председнику народне скупштине гласи овако:

„Још у почетку скупштинске радње вама је министарство поднело програм, који се је, задовољавајући јавно мишљење, као такав показао, да се без опасности за сигурност и добру управу земље одобрити не може. Без обзира на своје личне мисли, ја сам одобрио тај програм, јер тиме не жртвовах ни једним начелом, с којима ме савест моја везује. Данас ми министарство предлаже, у нади да тим одговара жељи већине у обојим народним представништвима, неке опште мере односно велике команде, које ја сматрам за противне интересима војске и земље; ја их не могу потписати. Свако друго министарство, које би никло из већине скупштинске, ставило би ми исте услове. Ја према томе мислим, да ваља да прекратим рок мандату, који ми је народна скупштина поверила. Ја подносим оставку на председништво републике. Напуштајући власт, ја се тешим мислима, да се за 53 године, које сам у служби моме отачанству као војник и грађанин провео, никада другим осећањима руководио нисам, до осећањима части, дужности и неограничене оданости према отачбини. Позивам вас, да моје решење скупштини саопштите. Примите уверење мојега високога поштовања."

Писмо Мак-Махоново уопште се хвали. Министри уверавају једногласно, да се Мак-Махон за време последње седнице министарске врло достојанствено држао. Он је нарочито наглашивао, да хоће да се повуче у приватан живот, да неће допустити, да његово име послужи коме било за демонстрације какве и пожелео је сваку срећу отачбини.

Говори се, да ће за председника скупштине народне бити изабран Гамбета.

Досадашње, Дифорово, министарство поднело је новом председнику републике своју оставку, али га је исти молио, да бар провизорно и даље своје послове одправља за неко време.

Из **Берлина** јављају, да је парламентски казнени законик у законодавном одбору знатно ублажен, пошто је избрисана тачка о стављану под криминал, а искључивање из парламента допушта се само за трајање парламентске периоде; о губитку права на избор изоставило се све. Одбор још није донео свој закључак, али је прилика да ће законски предлог скоро пред парламент изићи, где ће, на сву прилику, и овако зблажен одбачен бити.

Ако је веровати гласовима, који из румунске престонице стижу, бугарска народна скупштина у Трнову, отворила се већ у прошли понедеоник, 15 јануара.

Ми смо у своје време рекли наше мишлење о бугарскоме народу, а сада још да му изјавимо, како му се од срца радујемо првом скупу народних претставника, желећи му, да народни посао обави онако, како се њега ради никад покајати неће, ни имати узрока, да се пред ким било постиди. Прва скупштина бугарскога народа, по нашем мишлењу, ваља да удари прве основе својој младој држави тако, како ће иста напредно моћи да се развија и крени на срећу народа свога а на утеху још одцепљене и остале своје браће у около.

Према гласовима по страпској штампи, скупштина бугарска у Трнову поделиће рад свој на двоје — као што смо и ми у своје време саопштили: прво ће приступити послу, да изради устав земаљски, а после ће се за неко време одложити, и тек ће онда сазвана бити, да избира владаоца.

Руски су листови објавили извештај „славескога добротворног комитета" у Петрограду. По том извештају друштво броји 478 чланова и располагало је за 1878 год. са 264,928 рубаља. Агенти су тога комитета: у Бугарској П. Алабин, у Србији Дримпелман, у Црној Гори Васиљев. Органи тога комитета јесу: „Петроград. Вједомости", „Руски Мир" и некадашњи „Гражданин". Комитет издржава 15 бугарских, 17 српских и 9 ческих ђака. По савету Команова издао је комитет српској влади 100.000 рубаља. Комитет је закључио да идуће године подпомаже више периодичну литературу. За почасне чланови комитета, изабрани су: Филипов, Дандевиљ, Алимпије Васиљевић, професор Блајваиз, Томек и Срезњевски.

Из **Београда** се јавља, да су неки чланови московскога комитета кришом (! Уред.) дошли у Србију издајући се, да су инжињери. О Черњајеву, о коме се пређе проносило да предводи својевољце у Авганистану, сада такође говоре да је у Београду и то због жељезничке ствари. Тврде и то чак, да генерал станује у маломе кнежевом конаку. — Шта ти пештанско-бечки листови незнају! Они често знају и оно што никоме ни на памет не пада. Остављајући на страну, како ми о генералу Черњајеву мислимо, као о војнику и некадашњем главном војводи српске војске, ми опет овде исповедамо, да га с генералом Клапком никада бркали нисмо. У осталом — може бити и да смо се варали. Видећемо.

Из седнице српске народне скупштине у Нишу од 13 децембра.

(НАСТАВАК.)

Риста Поповић вели, да се с предлогом, о коме је реч, хоће да се вратимо натраг у доба, када је владала полицијска цензура, кад човек није могао ништа да проговори, ништа да напише, да помисли, док не пита полицијску власт и од ње дозвољење не добије. Овим се предлогом хоће да обуставе мисли људске. Користи које ће нам донети слободна штампа коју сад тражимо да се усвоји, оне су веће од штете, коју можемо имати, јер слобода штампе није само циљ да ружи и напада поједине грађане, него има за задатак да говори о појединим изворима нашег народног кућења, о нашим унутрашњим стварима и потребама. За то је дакле, да се предлог одбаци заједно с мишљењем одбора, а да закон од 1875 године ступи у живот.

Милош Милојевић каже, да је овде говор о примени слободне штампе, и за то треба да знамо и наше земљиште на коме се налазимо, јер ми смо млад и нов народ, и сада имамо прилике да на свом сопственом развићу радимо. Наводи примере из живота свију словенских народа, које је неограничена слобода до неслободе довела, па додаје да није за то да се пусти да се пише и говори што хоће, јер то би нас могло довести до велике неприлике. Нас има сада после овог ратовања рањених, прозеблих, мучених, гоњених и свакојаких, па ако се допусти да се сви изговоримо како хоћемо, то не би добру довело. Не одобрава непрестано апеловање на новоослобођене крајеве, да смо само за њих радили, јер ми смо прво за себе радили. Што нам је кућа шира и већи простор, тим је и за нас боље. Ми их нисмо ослободили да им сада вршемо трње над главама, и да тражимо да за нас гласају, јер то је рђава практика. Ми смо их ослободили да ми будемо јачи и снажнији. Из дебате види да ни један закон не ваља т. ј. ни онај од 1875 год. па је за то, да се састави неки трећи према потреби и околностима.

Р. Тајсић вели, да је слободна штампа базис не само за ум — но и просветно развиће нашега народа. За овим критикује говоре неких посланика. Он је за то, да се предлог одбора одбаци, а закон о штампи од 1875 год. да ступи у живот.

Карапешић се потпуно слаже с оним предговорницима, који су за закон од 1875 године.

Сава Обрадовић допуњује свој пређашњи говор, критикује предлагаче и друге говорнике и закључује, да је за закон о штампи од 1875 године.

В. Вујовић вели, да је свима нама драга слобода, што смо доказали ратом; али треба имати реда и закона па да очувамо слободу. Он је за предлог одбора с дадатком председника, да не пишу они који своју кућу не умеју да куће.

Дучић вели да је за слободу, која има за основ: истину, науку, морал и праве народне интересе. За овим у дугој беседи разлаже значај штампе, мане у закону од 1870 и 1875 год. и завршује реч тиме, да ступи у живот закон од 1875 године, а влада нека састави комисију од најкомпетентнијих људи и нека изради предлог о слободној штампи.

М. Блазнавац вели, да у ствари сви хоћемо једно — праву слободу говора, али не можемо да се споразумемо. Па разложивши ствар вели, да је и он за то, да се овај закон од 1875 г. опет уведе у живот, али с материалном и моралном гарантијом.

Д. Милојковић слаже се с говором Анте Пантића. Он је за одборско мишљење.

Ђ. Борђевић каже, да је г. Алковић ово питање о штампи добро разложио и да имамо по уставу слободну штампу. Он је за то, да ступи у живот закон од 1875 године.

А. Ковачевић вели, да умни напредак у нашем законодавном телу непрестано корача у напредак, а доказ је тродневна дебата о штампи. И већина и мањина не да, да се што од наше слободе окрњи. Даље разлаже тежњу и мањине и већине, и вели, да се даде влади да она поднесе предлог о штампи, па ћемо онда приступити специалној дебати.

Ал. Петровић слаже се с говором г. Милојевића; он је за одборски предлог, а влада идућој Скупштини да поднесе предлог законски о штампи.

Иван Милановић потпомаже говор г. Алковића, али вели, да се стане на пут грдњама у штампи.

Иван Јевтић вели, да нема шта говорити после оволиких говора, већ само хоће да наведе неколико примера о слободној штампи, па их наводи и њима доказује да је само слободна грдња била допуштена. Он је за предлог 20 предлагача и за мишљење одбора, и још да се регулише чл. 46 зак. од 1870 год.

Илија Матић вели, да је слобода штампе ујамчена уставом у члану 32, и који би је хтео потрети, учинио би грех. Није за то, да се могу штампати грдње нити да се допусте грдње. Критикује оба закона о штампи и вели, да се даде влади, да она поднесе измене закона, како ће потпуно одговарати правди и слободи.

Дим. Цветковић вели, да му није познат закон од 1875 год. али је влада имала на уму његове послединце кад га је усвојила. Мисли да по истоме закону не може бити грдње. Он је за то, да закон од 1875 год. ступи у живот, а преко одборског предлога да се пређе на дневни ред.

Ан. Перуничић је за то, да закон од 1875 године ступи у живот, а предлог да се одбаци.

Милош Ристић је за то, да се пређе на дневни ред а закон од 1875 год. да ступи у живот.

Мијаило Јеремић вели, да смо сви за злободу, али се не слажемо о чл. 6, 25 и 46, и хоћемо да не буде грдње. Разлаже своје мњење; он је за предлог с тим, да се преда влади по одборском мишљењу, па да влада из оба закона спреми законски предлог и скупштини поднесе.

Милош Глишић вели, да не би говорио по други пут, кад га не би изазвали многи говори, који су побијали његово мњење, међу тим је чиста и јасна ствар ова слободна штампа коју управо не треба ни доказивати. За овим критикује противне говоре. Он је за то, да ступи закон од 1875 год. у живот, а предлог 20-це да се одбаци.

Цвијо Осатовић је за то, да се преда влади одборски предлог да поднесе предлог. па ћемо оно што је добро усвојити а рђаво одбацити.

Н. Мандић вели: састајемо се сваке године, па ћемо исправљати што буде рђаво. Нека овако остане за три године, али само да се не грди и не износи оно што није истина.

Милија Поповић је мишљења, да се заштити од грдње и нападања вера, породица и што је нама свето, а слаже се с говором Милојевића.

Мијат Ивљанин разлаже своје мишљење и саглашава се с мњењем председника скупштине.

К. Алковић вели, да је о слободној штампи, шта је имао рећи, пре падне рекао, па онда критикује противна мишљења. Он је за то, да ступи закон у живот од. 1875 године, а потпомаже говор г. Дучића.

А. Ковачевић повтоварајући своју изреку: човек ако је материјално слободан, он је морално ограничен, критикује говор Алковића.

Мацаревић даје објашњења о раду у одбору, наводећи, како им је стало да се даде гарантија да ће се истина писати, да се даде материјална гарантија нападнутоме, а поглавито да за преке ствари буде нарочити суд и брзо суђење.

(Наставиће се.)

ДОПИС.

Са босанске границе 10 јан. (из „Гласа"). Дочуо сам из Босне о неким стварима, које тако чудновато и интересантно осветљавају тамошњи поредак, те с тога заслужују, да им обрате пажњу своју како аустро-угарске власти тако и европска штампа. Факта су сама по себи тако убедљива и несумњива, да ћу се за сада уздржати од сваких коментара.

У Доњој Тузли, католички патер, кога обично зову фра-Тако, повео је сервитутни процес противу месне православне општине, али поред свега упињања свога, није могао парницу да добије, јер, независно од саме ствари, против потраживача дигло се и јавно мишљење, пошто је он, поред свога врло жарког фанатизма, хтео да одузме од православних њихово гробље за то, што носити православнога мртваца поред католичке цркве — значи скрнавити ту цркву. Међу тим другог пута нема да води на гробље. То је фра-Така тако озлоједило, да је стао са предикаонице систематично да грди досадне му јеретике. За карактеристику његове грдње, ево вам неколико истинитих факта.

Једне недеље, он је развио пред својом паством, ову хришћанску поуку: „Ако вам, турчин, мухамеданац, рече селам, захвалите му се и поздравите га; ако вам пружи руку, прихватите је и пружите му своју, јер он и ако се не користи милостима свете цркве, опет је човек и ваш ближњи. Ако би вам влах (праввослави) назвао бога, обрните му ћутке леђа с презирањем; ако вам пружи руку не прихватајте се ње; не примајте те руке ни онда, када вам се пружа, да вас из воде извуче, јер је много боље и спаситељније за душу вашу удавити се, но за своје спасење бити захвалан таком проклетнику."

Овај се пример понавља у свакојаким варијацијама, а по прилици се кити и жешћим изразима.

Да своме гњеву практичнији израз даде, патер је забранио својој пастви да стоје у икаквом сношају са мрским „власима." Ко преступи на тога падају грозне црквене казни. Један ми је православни приповедао, да једна католичкиња девојка, која је код њега послуживала, живећи у суседству, долазила његовој кући једанпут на недељу за комад хлеба или друге подарке, па што је нагонила само крајња невоља. Када је патер дознао за то, он је девојку јавно изобличио у цркви и нагонио је, за каштигу, да држи за цело време богослужења, неки грдан велики дрвени крст.

Разуме се, да таки поступци само драже православне и нагоне их да се зближавају са мухаменданцима, што по варошима не чини много, јер у варошима не постоје тешки феудални односаји, који одржавају по селима стару омразу, а с друге стране, и католици несвесно олакшавају то зближавање, узносећи Аустро-Угарску као католичку државу, која је освојила Босну, да у њој утврди за сва времена будуће господство католицизма. То тврђење код мухамеданаца важи и без доказа: оно је јасно за њих, већ и тога, што су и сами исто чинили. Турска је управа, као што се то зна, имала теократичан карактер, који се особито осетљиво јављао у Босни, где је довољно било примити ислам, па да се задобију све политичке и друге повластице, о којима се незна у чисто мухамеданским крајевима. Да се избегну и друге непријатности и, уопште, свако изопачавање природних односаја, аустриска би влада најбоље учинила да што скорије одреди црквенополитички положај у Босни. За ово, колико знам, има већ наде: православни у Босни мисле да се потчине карловачкоме српском патријару.

Али ваља поправити много којешта и у поступању аустриских војених власти у Босни. Како се невешто и непажљиво изриче правда у случајима судара између војника окупационе војске и становника, најбоље показује овај пример.

Један сељак из околине вароши Тузле тужио се начелнику месне војске, да су му неколико војника учинили велику штету, јер су му посекли шљивик, који у овом крају доносе знатан приход. Њему је с муком испало за руком да пронађе кривце. Онда се изаслала комисија на место, која, пошто се уверила о причињеној штети, никако није могла да се убеди, да су штету начинили баш војници. После неколико дана, сељака су позвали војеном начелнику, глобили су га са 60 фор. за неоснована тужбу! Али, пошто свак зна, да босански сељак олако неће повести парницу — особито противу војника — без основа, то је овај случај изазвао велико незадовољство међу становницима. Зато у будуће нико с тужбом неће више узнемиривати војеног начелника.

Судари између некадашњих хришћанских вазала и њихових мухамеданских феодала, постају како који дан све опаснији. У многим местима морала је посредовати војена власт. С тога, мора бити, у овом крају хајдучке чете све чешће бивају. Међу хајдуцима има људи од сваке вере, сем јевреја. Хришћани се одмећу, да не морају сву своју тековину да предају беговима и власти као трећину и десетину, а мухамеданци опет, што фактично не могу да дају трећину и што других извора немају. —

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Париз 20. јануара. Гамбета је изабран за председника скупштинског са 314 од 405 гласова.

Беч 19. јануара. Из Котора јављају: Јуче су Црногорци носели Спуж и Жабљак, Црногорци развише своју заставу у обојим местима. Подгорицу су синоћ још Турци држали. — У Котору су изабрали за посланика у рајхсрату Војиновића.

Беч 19. јан. „Пол. Кореспонден." из Једрена јављају: да су последње недеље стигли у Румелију и Бугарску нових 20.000 руских војника. Команданти војске добили су заповест, да испитају колико је војска за рат спремна.

Букурешт 19. јануара. Влада је издала циркуларну ноту на велике силе, у којој објашњава догађаје при одређивању добручке границе према Бугарској и уверава, да су се румунски комисари тачно придржавали закључака европске пограничне комисије. — Камера је одобрила кредит од 450.000 франака на трошкове за предузимање мера противу чуме.

РАЗЛИЧИТО.

= Из Срема нам јављају да је се у селу Крчедину и Бешки појавила говеђа куга, и то тако силно да је скоро сва марва у тим селима које поскапала, које опет из санитетских обзира потучена. У целом горњем Срему подигоут је кордон, тако да се марва из Срема нигде терати не може. Ко је рад куд да путује, мора на голим лесама седити. За вина фрушкогорска особито ове године као што га озбиљна беше нико и не пита. Цене су тако пале да се најбоља вина добити могу за 4—5 ф. (аков.)

+ (Нов спас Турској.) Као што један цариградски лист јавља у Цариграду је дошао г. Блан, син онога Блана, који је познат са својих карташких заведења у многим местима западне Европе и у Монаку. Тај г. Блан хоће да спасе турску банку од банкротства, ако му турска влада дозволи да отвори картарнице у Пери, Галати, на принчевским острвима и у Бујукдере. Он је у ту цел већ поднео пројект турској влади.

≈ Један берлински лист јавља, да је од времена, како је ступио закон противу социјалиста у живот — дакле за три месеца — у Немачкој забрањено 47 листова, 219 брошура и књига и укинуто је 191 друштво.

□ У Паризу излазе 1190 листова.

Политичких листова има 49, политичких часописа 14. — Осим тога излазе 153 листа за трговину и финансију, 139 за забаву, 104 правничка. 70 за књижевност, филологију и библиографију, 80 медицинарских, 48 за математичне науке, 38 економских, 31 за јавну наставу, 27 војничких, 23 географских, 23 за спорт и т. д. Има још 18 за лепе вештине, 4 за фотографију, 3 за архитектуру, 15 за музику, 17 позоришних, 70 за моду и 3 за умештво чешљања и кићења (!) итд.

Нове књиге.

Из штампарије Браће Јовановића у Панчеву изашла је нова књига: Шематизам источно-православне митрополије у Аустро-Угарској године 1878. написао Стеван Болманац. Садржај је те књиге: I. Предговор; — црквени великодостојници; — српске црквено-народне врховне власти: архидијецеза, епархија бачка, епархија будимска, епархија вршачка, епархија карлштатска, епархија пакрачка, епархија темишварска; — исправка шематизма; — знатне старе српске породице у нашој јерархији; — имена главних претплатника. — II. Знатније историјске белешке о нашем народу, цркви и школи; — опис наших манастира у јерархији нашој; — списак наших фундатора и фундација, и иначе славних мужева наших; — најновије исправке и допуне.

Књига је згодна ручна књига за свакога, који се бави са јавним приликама овамошњег народа нашег и пропоручује се по себи. Штампа је лепа и читка, хартија добра. Цена је овој књизи 1 форинта.

У накладе **А. Хартлебена** у Бечу, Пешти, Липисци изишла је ових дана на немачком језику књига под насловом: Босна уписана и описана. Књига ова има 20 слика обичних (Federzeichnungen), које је радио J. J. Кирхњер а текст је писао Аманд Швајгер-Лерхенфелд (познати писац књиге: Bosnien, das Land und seine Bewohner и т. д.)

Садржина је овој књизи: — Босански Брод. — Варош и тврдиња Добуј. — Развалине Добуј. — Клисура Косна. — Варош и градић Маглај. — Врандук. — Клисура врандучка. — Један део вјетреничког виса (Зеница). — Долина близу Витеза. — Џамија у Сарајеву, у којој је болница смештена. — Православна црква у Сарајеву. — Аустриски конзулат у Сарајеву. — Владин конак у Сарајеву. — Турско гробље у Сарајеву. — Градски вис у Сарајеву. — Сарајево. — Турске куће. — Хришћанске куће. — Хан. — Чардак на Сави. —

Књига је на вел. 8-ни и штампана је на лепој хартији. Описивање је лако и сувише. Књига броји 80 страна и стаје 1 фр. и 20 новчића.

Трговина и обртност.

Беч 19. јануара. (Житна пијаца.) Пролетње жито ф. 9·05—9·10, мађарска раж ф. 6·30—6·60, пролетња зоб ф. 6·15—6·30, општа зоб стара ф. 6·15—6·20, кукуруз за мај и јуни ф. 5·15—5·30, стари ф. 5·90—6·—. (Све по 100 килограма.)

Будимпешта 18. јануара. (Марвена пијаца.) Дотерано је 1305 комада и то: 612 волова, 565 крава, 74 бивола и 54 бика. Продавати су волови ф. 49—52, краве ф. 46—49, биволи ф. 44—45. (Све по 100 килограма.)

Беч 18. јануара. (Марвена пијаца на Ст. Марксу.(На данашњу пијацу дотерано је 2646 комада телади, 1805 комада свиња 719 оваца. Меса донешено је 21.500 килограма. Телад продавата су: ф. 36—52, свиње ф. 32—36, овце ф. 47—51. Контумацки волови продавати су ф. 49·—. (Све по 100 килограма.)

Беч 16. јануара. (Свињска пијаца.) Дотерано је 4457 комада и то: 3030 назимади. 1326 српских 1101 дебелих свиња. Продавата су назимад ф. 26—36, српске свиње ф. 30—35, дебеле мађарске ф. 35—37. (Све по 100 килограма.)

Курс бечке берзе од 20. јан. (I. ферр.)

Ц. к. Дукати	ф. 5·53
Сребро	„ 100·—
Наполеони	„ 9·31½
Немачки марак	„ 57·60
Лондон	„ 116.60
Деонице аустр. народне банке	„ 776·—
Темишварске разтеретнице	„ 75·50

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника." Штампарија „Народнога Гласника."